

2023-10-27 Nr. NV-2649

VYRIAUSYBĖS IŠVADA Nr.: (TAP-23-1472) (TAIS-23-14630(2))	DĖL DARBO KODEKSO 134 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3056 IR LIGOS IR MOTINYSTĖS SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. IX-110 22 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3057		
	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2023-11-17	<i>Socialinės apsaugos ir darbo ministerija</i>	<i>Pasirenkama</i> ☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta <i>Data iš kalendoriaus</i>	<i>Pasirenkama</i> ☒ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Grąžinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Seimo narės G. Burokienė ir A. Norkienė siūlo nuo 2024 m. sausio 1 d. suteikti teisę vienam iš tėvų globėjų išeiti vaiko priežiūros atostogų ir gauti vaiko priežiūros išmoką (t.y. kai buvusiam globotiniui gimsta vaikas, globėjai, kaip ir tikri seneliai, galėtų išeiti vaiko priežiūros atostogų ir gauti vaiko priežiūros išmoką).

Darbo kodekse numatyta, kad motinai (įmotei), tėvui (įtėviui), senelei, seneliui arba kitiems giminaičiams, faktiškai auginantiems vaiką, taip pat darbuotojui, paskirtam vaiko globėju, suteikiamos atostogos vaikui prižiūrėti, iki vaikui sukanka treji metai. Šias atostogas galima imti visas iš karto, dalimis ar pakaitomis. Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatyme reglamentuotos vaiko priežiūros atostogų metu mokamos vaiko priežiūros išmokos skyrimo sąlygos ir dydžiai.

Seimo narių teigimu, pasitaiko atvejų, kai vaiko tėvai turėjo tik globėjus, ir jiems pagal Darbo kodekso nuostatas negali būti suteiktos atostogos vaikui prižiūrėti ir pagal Ligos ir motinystės įstatymo nuostatas nėra numatyta mokėti vaiko priežiūros išmoką. Esant tokiems atvejams, vaiko tėvai neturi galimybės anksčiau grįžti į darbo rinką, pažeidžiamas lygiavertiškumo principas.

2022 m. vaiko priežiūros išmoką vidutiniškai per mėn. gavo 38,4 tūkst. asmenų (iš jų 29,2 tūkst. moterų ir 9,2 tūkst. vyrų). Senelių, kurie naudojo vaiko priežiūros atostogomis ir gavo vaiko priežiūros išmoką buvo 1246 (iš jų 821 moterys ir 425 vyrai).

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Vyriausybės išvadoje siūloma iš esmės pritarti siekiui – išplėsti darbuotojų, kuriems gali būti suteiktos atostogos vaikui prižiūrėti ir mokama vaiko priežiūros išmoka, ratą, tačiau pasiūlyti projektus tobulinti.

Atsižvelgiant į tai, kad ryšys tarp vaiko ir globėjo (rūpintojo) labiau susiformuoja nuolatinės globos (rūpybos), nei laikinosios globos (rūpybos) atvejais, siūloma įstatymų projektuose patikslinti, kad atostogos vaikui prižiūrėti iki vaikui sukanka 3 metai suteikiamos ir vaiko priežiūros išmoka mokama buvusiam vienam iš vaiko tėvų nuolatiniam globėjui (rūpintojui), išskyrus atvejus, kai nuolatinis globėjas (rūpintojas) buvo teismo nutartimi nušalintas nuo nuolatinio globėjo (rūpintojo) pareigų.

Taip pat siūloma nustatyti vėlesnę įstatymų įsigaliojimo datą (2025 m. sausio 1 d.), nes teikiamiems pasiūlymams įgyvendinti reikės pasiruošti (pritaikyti informacines sistemas).

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

„Sodros“ valdyba iki 2024 m. gruodžio 31 d. turėtų atlikti informacinės sistemos pakeitimus, kurie būtų finansuojami iš išmokoms administruoti skiriamų lėšų.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

Nutarimo projektas su Finansų ministerija ir „Sodros“ valdyba suderintas be pastabų, patikslintas pagal Teisingumo ministerijos pastabas. I Teisingumo ministerijos siūlymą kartu svarstyti galimybę suteikti teisę gauti vaiko priežiūros išmoką ir kitiems giminaičiams, faktiškai auginantiems vaiką, SADM neatsižvelgė, argumentuodama, kad atsekti giminystės ryšį gali būti neįmanoma, taip pat būtų neaišku, kas turėtų patvirtinti, kad giminaitis faktiškai augina vaiką. Todėl tokios atostogos gali būti suteiktos, tačiau nemokant vaiko priežiūros išmokos.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės nuomone, pateikti nepritarimo argumentai nebūtų pakankami, nes nepaneigia galimybės Vyriausybei teikti pasiūlymus dėl esamo reguliavimo tikslinimo, nustatyti aiškias išmokų skyrimo sąlygas, mokėjimo tvarką ar pan. Suteikus teisę gauti vaiko priežiūros išmoką buvusiems vaiko globėjams (rūpintojams) kaip seneliams, kai tokia teisė nėra suteikiama kitiems giminaičiams, kurie faktiškai augina vaiką, nustatomas diferencijuotas reguliavimas ir buvę globėjai (rūpintojai), pasibaigus globos (rūpybos) santykiams, būtų geresnėje padėtyje nei giminaičiai, kurie faktiškai augina vaiką. Todėl siūlo pakartotinai įvertinti įstatymo projektais siūlomų pakeitimų tinkamumą, galimas jų pasekmes, kartu įvertinant siūlomą Vyriausybės poziciją bei ją pagrindžiančius argumentus.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Atsižvelgiant į Teisingumo ministerijos ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas ir pasiūlymus, siūlytume vaiko priežiūros išmokos gavėjų rato išplėtimo klausimą ir teikiamą Vyriausybės poziciją aptarti tarpinstituciniame pasitarime.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Aušra Gratulevičienė

Socialinės politikos grupė, patarėja